

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תאריך: 136 • מען מבריק: "עולמפרם" • מודפס ב"יפוס החדש" בע"מ, תל אביב, רחוב כ"ך אביגדור • הפצה: "גד" בע"מ • גולפות: "צינקהורסיה כספי בע"מ" • העורך הראשי: אורי אבנרי • המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.

קאן קרי

עד כה, ושכלל את טענות רכטר בצד מימצאיו שלנו. בירור מסוג זה אפשרי מפני שגם יריי בים יודעים שאין אנהנו מצטרפים למסעי לינץ, אנהנו פועלים על פי שיקול-דעתנו, ואנו מקדמים בברכה כל הזדמנות לאמת את גילויינו ולהעמידם במבחן של עימות גלוי ורציני עם המעורבים בהם.

דווקא משום שאנהנו מעריכים את השפעת גילויינו — איננו מתייחסים אליהם ב"שויון-נפש". לא פעם אנהנו מוכנים ב"החלט לותר על פופולריות, ולהגן על מישור המואשם על-ידי אחרים, כאשר אנו משוכנעים כי האשמות אינן נכונות.

דוגמה בולטת לכך היתה פרשת

שובינסקי
זוכה

יצחק שובינסקי, שהגיעה השבוע לסיומה המישפטי.

כזכור, עמדה פרשה זו במרכז שערוריה ציבורית גדולה לפני שלוש שנים, את המסע ניהל ח"כ שמואל תמיר, שהחליט להפכו לסוס העיקרי שלו לקראת הבחירות. תמיר עמד אז בראש המרכז החופשי, שעבר בבחירות 1969 רק בקושי את אחוז החסימה, היה מגוי וגמור עימו להציג את פרשת-אוטוקארט (חברתו של שובינסקי) כפרשת-השחיתות הגדולה ביותר בישראל. העניין נופח בלי כל פרופרציה, בעזרת כמה עיתונים שהקדישו לתמיר את הכותרות הראשיות מדי יום. ישיבות ועדתי הכלכלה של הכנסת הפכו לקירקס. לעיני האיש הפשוט ברחוב, הוצג שובינסקי כ"מיפלטת שאין שניה לה.

אחד מחברי ועדת-הכלכלה היה אורי אבנרי, הוא הקשיב לעדותו של שובינסקי בוועדה, שנמשכה במשך שלוש ישיבות, והשתכנע שנעשה לאיש עוול. כתוצאה מכך כתב את מאמרו "שובינסקי" (העולם הזה 1790), שעורר תמיהה רבה. מפני שנראה כאילו מגינים אנהנו על שובינסקי, המאמר לא תיאר את שובינסקי כטלית שכולה תכ"ל. להיפך, הוא תיאר את הפרשה כדוגמה אופיינית לשיטת-ספיר (ראו עמודים 10-11). אבל הדברים הועמדו בפרו פרוציה הכנונה — ומן ההר הכביר של הפרשה הנוראית נשאר בקושי עכבר.

תמיר המשיך לרכב על פרשה זו. אין ספק כי היא הקנתה לו אשראי רב ואיפשרה לו להשיג ארבעה מנדטים ברשימת הליי כוד. לולא פרשה זו, לא היה זוכה בתפקיד ירי ועדת-הכלכלה מטעם הליכוד. אבל השבוע התמוטט הבניין כולו כבית-קלפים. בית-המישפט זיכה את שובינסקי מכל האשמות-השחד שהועלו נגדו. הטענות שהועלו אז ברעש גדול, התמוטטו בשקט. מובן שהיו לפרשת אוטוקארט צדדים חמורים, שלא הגיעו לבית-המישפט — כגון התרומה שלו למפא"י, שנרשמה בצור רה כוזבת וחשדות בכיוונים אחרים הטעו גים עדיין חקירה. אולם כיום, אחרי פרשות נתיבי-נפט (שנחשפה מעל עמודי העולם הזה), ורד, בנק ארץ-ישראל בריטניה, החברה לישראל וספיחיה, והקומיסיוני לנשק, נשמעת פרשת שובינסקי כבדיחה. כבלזאת נעים להשמע שאחרי בירור שנמשך שלוש שנים, קבע בית-המשפט שגם בפרשה זו צדקנו.

עיתונים אחרים, (פירסום נוסף זה מבטית שגילויי העולם הזה יקבלו את התהודה ה"מכטימלית בכל העיתונות, ועל כן אנו רואים את הדבר עצמו בעין טובה. היינו רק מעדיפים שיטה שבה יציין כל עיתונאי את מקורה של ידיעה שהתפרסמה קודם לכן במקום אחר).

הפירסום לא שם קץ להתעניינותנו ב"עניין. כאשר ראינו שישנה קנונייה שלא להביא את העניין לבירור מקיף, פנה אורי אבנרי אישית אל היועץ המישפטי ל"ממשלה, מאיר שמגר, במכתב שנושא את התאריך 13.11.74, והגיש קובלנה רשמית נגד מיכאל צור ומנהלי החברה. אחרי זה אי-אפשר היה עוד למנוע חקירה.

אחרי שהעולם הזה גילה את חלקם של סולל-בונה והברות הסתדרותיות את"רות בעסקי טיבור רוזנבאום, הגיש אורי אבנרי (כחבר הוועד-הפועל של ההסתדרות) שאילתא מאסיבית למוכ"ל ההסתדרות. הי"שאלתה, שבהכנתה השתתפו אמנון ויכרוני ויגאל לביב, חשפה פרטים שלא היו ידועים לצמרת ההסתדרות. ירוחם משל מיהר ל"העבירה לחקירת מבקר ההסתדרות. היה זה מיסמך היחיד שהיה לפני המבקר. השבוע ציין אמנון ברזילי, כתב הארץ לענייני ההסתדרות, כי המבקר פעל אך ורק על פי השאלתה שלנו, וכי גם לא

צור
נחקר

חקר שום נושא שלא הועלה על-ידינו. פירוש המבקר אישר את כל גילויינו. עם פירסום דו"ח זה, החלו הדברים ל"התגלגל בצמרת ההסתדרות. כאשר ישבו הוועדה המרכזת והנהלת חברת העובדים על המדוכה, הוכנס לחדר מיכתב נוסף שלנו, שבו הודענו שאם תנסה ההסתדרות לטשטש דברים, נפעל אנהנו בעצמנו ל"חקירתם המוסמכת. דוגמאות אלה גרמו לתופעה שהיתה נדירה הרבה יותר בעבר, אנשים המעורבים בפרשות הנחקרות על-ידינו, משתדלים להביא בפנינו את גירסתם, לשכנע אותנו בנכונותה, להמציא לנו מיסמכים והוכחות. אין עוד איש האומר, כפי שאמרנו פעם: "שיכתבו מה שהם ר"צים". ברור עתה לכל כי לדברים שהעולם הזה כותב יש השלכות מרחיקות-לכת.

תופעה זו אפשרית רק מפני שהאנשים משוכנעים לא רק ביעילות חקירתנו, אלא גם ביושר ובכוח-האחריות של השבועון. שבוע שעבר פירסמו העיתונים שצבי רכטר הזמין אותנו, כדי להציג בפנינו את גירסתו שלו על קשרי סולל-בונה עם טיבור רוזנבאום.

אחרי שהדבר כבר פורסם ברבים, מותר להוסיף כמה פרטים. במועד מסויים החליט רכטר כי עליו לפרסם את גירסתו על הפרשה, לפני שהשדות נגדו יגברו עוד יותר בשל שתיקתו. לפני כל עיתון אחר, הזמין את העולם הזה.

הפגישה, בה השתתפו מצידנו אורי אבנרי ויגאל לביב, ארכה למעלה משעה. שיטתנו בפני מוכ"ל סולל-בונה את כל העובדות שבירורנו, ואת המסקנות הנובעות מהן ל"דעתנו. רכטר מצידו נתן לנו הסברים מפורטים לכל נקודה שהעלינו. התנהל ב"רוך נוקב, אם כי ברוח טובה, שאי-אפשר לנו למקד בצורה ברורה יותר את הוויכוח, נחמד כמה מטענותינו וגם להשתכנע כי חשדות אחרים שלנו היו בלתי-מבוססים. כתוצאה מכך פירסמנו בגיליון האחרון כתבת-שער שהיתה, כך נידמה לי, ה"תיאור המלא והאחראי ביותר של הפרשה

אישור אחר למינהג זה בא השבוע. בגיליון האחרון הקדשנו טור במדור "במדינה" למעשיו של מנכ"ל נתיבי אילון, ברוך עמיר. מתחנו ביקורת חריפה על ה"ניחול הבבוני של החברה, וגם על כמה מן המעשים שעמיר עצמו הרשה לעצמו לעשור תם על-חשבון החברה.

ידענו שפירסום זה יגרור אחריו תוצ"אות. מאחר שהיה מבוסס על עובדות מוצדקות, אבל לא שיערנו לעצמנו באיזו מהי"רות הוא ישיפע.

כבר למחרת הבוקר הודיע ברוך עמיר שהוא מתפטר מתפקידו. הודיע מרכזי גילת בעל המישר, כעבור יום: "אחת הסיבות להתפטרות זו היא ידיעות בדבר ביובון כספים בחברה, וחקירה מיוחדת בנושא זה שמנהל עתה אחד העיתונים."

מובן שחקירתנו לא באה לעמיר כהפתעה. פנינו אליו מראש. על פי השיטה הנקוטה בידינו, כדי לתת לו אפשרות להגיב על

רכטר
הסביר

ההאשמות ולנסות להפריכן. לאחר-מכן הדינו את הפירסום כמה פעמים, כדי לאמת פרטים. בכל יום שלישי בערב קנה עמיר את העיתון. עם הפירסום, ידע עמיר שיהיו לו תגובות ציבוריות במישר העירוני והממלכתי. גם עובדי החברה, שהתנגדו לביובון המנכ"ל, יכלו להסתמך על גילויים אלה. הוא הטיק את המסקנה והתפטר מייד.

בכלל נרמזה כי מעולם לא היתה השפעת העולם הזה על הפעולות לביעור השחיתות כה חזקה ומיידית כמו עכשיו. גורם לכך שילוב של מידע מהימון, אי"רתיעה מפירסומו המלא, רגישות הציבור לנושא זה כעת, והפעולה הציבורית ש"אנהנו נוקטים בעיקבות הפירסום, ואומנם, איננו יכולים עוד להשתמש ב"במת הכנסת כמכשיר לדירבוני השליטנות, כפי שעשינו במשך שמונה שנים — ואכן הכנסת הנוכחית היא עתה חשופה לעלוב ביותר במערכה נגד השחיתות. אין בה עוד סיעה האמונה על מלאכת זו. אבל יש לנו מכשירים אחרים.

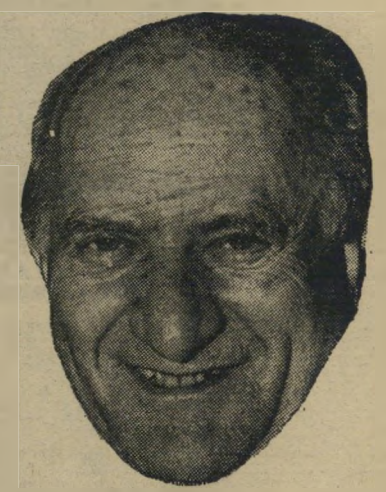
נהנה כמה דוגמאות:

- לא הסתפקנו בחשיפת פרטי השעוריי רייה של החברה לישראל ו/או צ"ט ו/או בתיהוקוק, אמנם, רוב הסקופים בפרשות אלה פורסמו לראשונה אצלנו, והועתקו ב

לפני שבועות אחדים אירעה תקלה חמורה במכונות-הדפוס המדיסיות את העולם הזה. כתוצאה מכך איחר הגיליון ב"הופעתו. ביום השלישי בערב לא היה מצוי, כרגיל, ברחובות תל-אביב.

מה שקרה באותו ערב דמה כימעט ל"קומדיה. כמה וכמה אנשים טילפנו באופן בהול למישרדי המערכת ולבתי חברה. בלטו ביניהם כתבים העובדים בעיתונים אחרים. הם רצו לדעת מדוע לא הופיע הגליון, והיכן אפשר להשיג עותק מוקדם. לאותם כתבים היתה סיבה טובה לבהלה, כי הם רגילים לקנות את הגליונות בשעה מוקדמת ככל האפשר ביום השלישי. לעיין בו בחיפזון, ולהעתיק מתוכו כל דבר הנראה להם כסקופ, ולשלחו למערכת שלהם בחתימתם מבלי לציין את המקור.

וכך, ביום הרביעי, אך גם ביום החמישי והשישי בכל שבוע, מלאים עיתונים מסויימים בידיעות המועתקות מן השבועון ה"מסויים. לעיתים כלשונן, ולעיתים תוך ש"י פוץ, אחרי שהכתב טילפן לכמה אנשים כדי להוסיף פסוק אחד או שניים משלו. איני יודע מדוע גניבת סקופ עיתונאי שונה מכל גניבה אחרת. אחרי הכל, השקענו עמל וכסף בהשגתו. אבל אין מה לעשות נגד מינהג פסול זה. האחיקה הפני

עמיר
התפטר

מית בעיתונות הישראלית דומה, מבחינה זו, לחוקת הג'ונגל.

אולם הכתבים הג"ל (קל לך לזהותם, אם אתה קורא בעצמך את גליון העולם הזה בהקדם) אינם האנשים היחידים ה"להטיים לקנות את הגליון עוד ביום ג'. הדבר נסחבר לי השבוע כאשר שוחחתי עם אחד האישים החשובים במדינה, שהיה לו קשר עם אחת הפרשות הכלכליות האחרונות. תוך שיחה עימו, נחברר לי שהוא מיטיב לדעת ממני היכן נמכר השבור עון ביום השלישי. מאז החלו הפירסומים על הפרשה הנוגעת לו, הוא מפייד לקנות את הגליון בשעה המוקדמת ביותר.

העולם הזה